

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ
Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ
НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**
для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»
освітнього ступеня магістр денної та заочної форм навчання

Київ -2021

Робоча програма до науково-педагогічної практики для підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, освітня програма «Підприємництво та фінанси» -15с.

Розробники: д.е.н. О.М.Згурська. к.е.н, доцент Т.В. Капелюшна, к.е.н., доцент В.П.Пильнова, к.е.н., доцент І.В.Гужавіна.

Рецензенти: завідувач кафедри маркетингу, д.е.н., професор О.В.Виноградова, завідувач кафедри економіки д.е.н., професор О.Ю.Гусєва

Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, протокол № 1 від 30.08.2021р.

Розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради ННІМП, протокол № 1 від 30.08.2021р:

ВСТУП

Науково- педагогічна практики студентів магістратури є обов'язковим компонентом для підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність і має на меті підвищення науково-педагогічного рівня шляхом набуття професійних навичок та вмінь проведення самостійної наукової-дослідної роботи та опанування педагогічної майстерності на посаді викладача за обраним напрямом дослідження.

Науково-педагогічна практика магістрів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми «Підприємництво та фінанси» для здобуття кваліфікаційного рівня магістра з відповідної спеціальності. Метою науково-педагогічної практики є набуття студентом професійних навичок та вмінь здійснення самостійної науково-педагогічної роботи .

Для студента-магістранта важливо не тільки знати основні положення, характерні для магістерської дисертації, але мати загальне уявлення про методологію педагогічної роботи та наукової творчості, здобути досвід у організації своєї роботи, у використанні методів наукового пізнання та застосуванні логічних законів і правил. Інтеграція загальної і професійної освіти на базі педагогічної діяльності не лише сприяє значному підвищенню мотивації до отримання знань і формування відповідних компетенцій, але є й стимулом оновлення змісту освіти в цілому.

1. ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

1.1. Мета і основні завдання практики

Відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики підготовки фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня магістра економічних наук однією з посад, на яких може працювати випускник вищого навчального закладу, є посада викладача, на що орієнтована педагогічна складова практики. Реалізація виробничих функцій в межах об'єкту діяльності фахівця - навчального процесу у вищому закладі освіти - вимагає від магістра теоретичних знань і практичних умінь та навичок щодо:

- предмету діяльності - відповідної дисципліни професійно-орієнтованого циклу підготовки фахівців з напрямку до якого відноситься дана спеціальність;

- продукту діяльності - систематизації інформації в межах обраної дисципліни за окремими темами згідно з робочою програмою курсу у вигляді опорних конспектів лекційних занять та методичних розробок для проведення семінарських чи практичних занять;

- процедури діяльності - способу передачі інформації студентській аудиторії через проведення лекційних та семінарських (практичних) занять згідно графіку навчального процесу та розробки комплексу навчально-методичного забезпечення відповідної дисципліни, включаючи організацію самостійної роботи студентів.

Відпрацювання практичних умінь і навичок здійснювати підготовку навчально-методичного забезпечення і проведення лекційних, семінарських, практичних занять, організації самостійної роботи студентів відбувається під час проходження педагогічної практики магістрів.

Педагогічна практика проходить у межах професійно-орієнтованих дисциплін підготовки фахівців, перелік яких наводиться у програмі підготовки фахівців спеціальності «Економіка підприємства».

Вибір дисципліни, з якої відбуватиметься педагогічна практика, здійснюється заздалегідь, відповідно до напрямку наукових інтересів наукового керівника та у межах тематики випускної кваліфікаційної роботи магістра.

Педагогічна практика студентів магістратури є підсумковою ланкою практичної підготовки студентів та логічним продовженням запроваджених практик, у ході вирішення основних завдань яких забезпечується цілісність у практичній підготовці студентів у здобутті кваліфікаційного рівня магістра з економіки відповідно до діючих Державних та галузевих стандартів вищої освіти.

1.2. Бази практики

Основною базою педагогічної практики є кафедра, в межах якої викладаються професійно-орієнтовані дисципліни для фахівців спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

З метою набуття додаткових навичок, поглиблення знань кафедра

може направляти студентів у виробничі та наукові підрозділи інших організацій, установ та підприємств будь-якої форми власності, які мають потрібні умови для виконання основних завдань комплексної практики студентів.

1.3. Організація та керівництво практикою

Загальне керівництво педагогічною практикою від кафедри здійснює завідувач кафедрою Підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечує керівник практики - викладач кафедри Підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Безпосереднє керівництво практикою здійснює науковий керівник магістерської роботи студента, який визначає напрям дослідження, допомагає у виборі об'єкта дослідження, конкретизує завдання, контролює хід виконання основних етапів практики та проміжні результати.

Тривалість практики складає 6 тижнів. Захист звітів з практики магістрів відбувається в останньому семестрі.

Проведення педагогічної практики магістрів забезпечується такими документами:

- програма практики;
- індивідуальне завдання;
- щоденник практики;
- звіт про проходження науково-педагогічної практики.

Керівник практики від кафедри: допомагає студентам скласти календарний графік педагогічної практики і затверджує його; консультує практикантів з питань проходження практики: методики підготовки і проведення різних видів занять, складання звіту, виконання індивідуального завдання; перевіряє повноту та достовірність матеріалів, що збираються до звіту.

Студенти-практиканти повинні: своєчасно скласти календарний графік педагогічної практики; дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку, правил охорони праці та безпеки життєдіяльності; фіксувати обсяг та зміст виконаної роботи; ретельно виконувати всі доручення і докладати всіх зусиль щодо повного виконання програми практики; своєчасно надати на кафедру звітні документи та у належний термін захистити матеріали практики, перед відповідною комісією.

В комісію з прийому педагогічної практики входять три фахівці з кафедриміської і регіональної економіки.

1.4. Зміст програми практики

Метою практики є поглиблення і закріплення знань студентів з питань організації і форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання

професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку.

Об'єктом практики є навчальний процес підготовки фахівців за різними фаховими напрямами.

Предметом практики виступає окрема дисципліна професійно-орієнтованого циклу навчального плану, що відповідає напрямку наукових досліджень студента та узгоджується з темою його магістерської роботи.

Педагогічна практика має бути максимально наближена до напрямів наукових досліджень студентів магістратури, під час якої надається можливість адаптації результатів досліджень.

Індивідуальне завдання магістра має містити план проведення семінарського, практичного або лекційного заняття, що було обране студентом і керівником магістерської роботи та узгоджене з керівником практики, а також – аналіз заняття провідних викладачів, що відвідав студент – практикант в ході практики.

Рецензія керівника має містити оцінку знань і вмінь студента-магістра, який були продемонстровані під час підготовки і проведення відкритого заняття.

1.5. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання розробляється керівником практики від кафедри і видається кожному студенту. Зміст індивідуального завдання повинен відповідати потребам бази практики і одночасно відповідати цілям і завданням навчального процесу. Крім того, індивідуальне завдання повинно відповідати здібностям та теоретичній підготовці студента.

1.6. Підведення підсумків практики

Після закінчення терміну практики студенти звітують на кафедрі про виконання її програми. Загальна форма такої звітності - подання письмового звіту з позитивною рецензією керівника практики та подальший захист.

Письмовий звіт за результатами практики подається в установлений термін (не пізніше, як за три дні до закінчення практики) керівнику практиківід кафедри для перевірки, рецензування і допуску до захисту.

Розділи і окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності і конкретизовані.

Оформлений за всіма вказаними вимогами і прорецензований звіт про практику приймається викладачем-керівником практики від кафедри протягом тижня після її закінчення.

Після перевірки поданого звіту керівником практики від кафедри і його позитивної оцінки, зафіксованої у відповідному відгуку, звіт публічно захищається студентами перед комісією, яка створюється за розпорядженням завідувача кафедри і складається з викладачів (не менше трьох) кафедри міської регіональної економіки.

Оцінка визначається з урахуванням своєчасності подання потрібних документів та їх якості, змістовності проведених аналітичних досліджень,

виконання індивідуального завдання, рівня знань та захисту студента. З метою об'єктивної оцінки знань та вмінь, набутих магістром під час проходження практики, оцінка за практику враховується під час захисту магістерської роботи та при визначенні його загального рейтингу.

Критерії оцінювання педагогічної практики студентів спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність освітнього рівня магістр.

Критерії оцінки звіту з переддипломної практики

Оцінювання			Критерії
ECTS	рейтин- гова	національ- на	
A	90–100	відмінно	- проведено глибокий аналіз бази практики і надані результати її критичної оцінки, проведено порівняння з нормативною базою, з передовим досвідом інших підприємств (установ, організацій) галузі, закордонними підходами; - робота характеризується логічним, послідовним викладом матеріалу з висновками та обґрунтованими пропозиціями; - під час захисту показані глибокі знання питань теми, при цьому залучаються дані дослідження і використовуються наочні приладдя (таблиці, схеми, графіки і т.д.) - відповіді на питання носять лаконічний характер.
B	81–89	добре	Допущені незначні відхилення від вимог до оцінювання «відмінно А».
C	75–80	добре	- проведений достатньо докладний аналіз бази практики надана її критична оцінка у динаміці дослідженого періоду; - в аналітичному розділі проведено аналіз динаміки відповідних показників, внесені відповідні рекомендації щодо їх поліпшення; - робота характеризується послідовним викладом матеріалу з відповідними висновками, однак, пропозиції не цілком обґрунтовані; - під час захисту студент показує знання питань теми, оперує даними дослідження, під час доповіді використовує наочні приладдя, або роздавальний матеріал, без особливих утруднень відповідає на поставлені питання.
D	65–74	задовільно	Допущені окремі відхилення від вимог до оцінювання «добре С».
E	55–64	задовільно	- робота базується на практичному матеріалі, але відрізняється поверхневим аналізом і недостатньо критичним аналізом теоретичного матеріалу, у ній проглядається непослідовність викладу матеріалу, представлені необґрунтовані пропозиції; - під час захисту студент проявляє невпевненість, показує слабкі знання питань теми, не дає повної, аргументованої відповіді на задані питання.
Fx	30-54	незадовільно	- робота не відповідає вимогам, викладеним у методичних вказівках кафедри; - під час захисту утрудняється відповідати на поставлені запитання по темі, не знає теорії питання, при відповіді допускає помилки по суті, до захисту не підготовлені наочні приклади і роздавальний матеріал. - робота містить грубі теоретичні помилки;

F	0-29	незадовільно	Окрім недоліків зазначених у критеріях до оцінювання «незадовільно Fx», відзначають наступні: - відсутній практичний матеріал; - під час захисту роботи студент погано орієнтується в матеріалах і не відповідає на питання.

Додаток А

Зразок титульного аркуша звіту з переддипломної практики

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва
Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

ЗВІТ

з переддипломної практики

студента (-ки) групи _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

База практики _____
(назва підприємства, установи)

Тема магістерської роботи «_____»

Керівник практики від підприємства (установи)

_____
(П.І.Б. керівника та посада)

Керівник переддипломної практики від ВНЗ

_____
(П.І.Б. керівника та посада)

Керівник магістерської роботи

_____
(П.І.Б. керівника та посада)

м. Київ, 20_

Додаток Б
Зразок щоденника переддипломної практики

Державний університет телекомунікацій
(повне найменування вищого навчального закладу)

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ (вид і назва практики)
Студента (-ки) групи _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет _____

Кафедра _____

Ступінь вищої освіти _____

Спеціальність _____
(назва)

_____ курс, група _____

Студента (-ки) _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію,
установу _____

Печатка
підприємства, організації, установи „_” _____ року

_____ (підпис) _____ (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

Печатка
Підприємства, організації, установи „_” _____ року

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Термін проходження практики	Відмітки про виконання
1	2	3	4
1			
2			
3			
4			
5			
6			
....			

Керівники практики:
від ДУТ

_____

_____

від підприємства, організації, установи

_____

_____

Робочі записи під час практики

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

Висновок керівника практики від вищого навчального закладу

про проходження практики

Дата складання заліку „_____” _____ 20____ року
Оцінка: за національною шкалою _____ (словами)
кількість балів _____
(цифрами і словами)
за шкалою ECTS _____

Керівник практики від вищого навчального закладу

_____ (підпис)   _____ (прізвище та ініціали)